

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Ильнетская средняя общеобразовательная школа имени Микая (Герасимова М.С.)» Менделеевского муниципального района Республики Татарстан

ПРИНЯТО

педагогическим советом МБОУ "Ильнетская
СОШ имени Микая (Герасимова М.С.)"
Протокол от 30 августа 2019 г.
№ 1

УТВЕРЖДЕНО

приказом директора МБОУ "Ильнетская
СОШ имени Микая (Герасимова М.С.)"
от 30 августа 2019 г.
№ 40

Директор Э.А. Савельева

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного курса «Литературное чтение»
для 1-4 классов (базовый уровень)
Разработано: учителями начальных классов

Ильнеть 2019 г.

Марий литератур

Тунемше-влак ий мучашеш марла лудмаш дене мом палышаш да ыште моштышаш улыт .

2 класс

-сайын да умылен лудмаш кўкшытышкō шумаш;

-тўкнылде лудмашке куснымаш, колыштмо але лудмо текстым умылымо йōн- шамычым палымаш;

-шкем ушан- шотан, творческий шўлышан лудшылан шотлымаш;

-произведенийсе персонаж але событий нерген каласкалымаш сынан тыгай текстым шке гыч чонен моштымаш, план почешсодержанийжым шке гыч каласкалымаш, шонкалымаш да описаний йōршан повествовательный текстым чонымаш;

-Тунемме почеламутым наизусть каласкалымаш, тунемше, тыгак ача- ава да туныктышо-влак ончыко изирак увертарымаш да ойлымаш шомак дене лекшаш. текстым логический ужаш-влаклан шелшаш, нунылан келшыше вуймутым пуышаш, туныктышын полшыжлан эртерен, произведенийын тун (рудо) шонымашыжым рашемдаш; персонажын койыш –шоктышыжым вий шутымын аклышаш; герой-влакын сай пашаштлан куаныме, йонылыш корнышко тошкалмыштлан тургыжланыме шижмашым ончыктышаш; текстым туткын эскерен лудшаш, тушто танастарымашым, сылне определенийым, вончештарыме значений дене кучылталтше мутым ончыктышаш; йочалык книга дене шкевуя палыме лийшаш (авторын фамилийжым, книган лумжым шарнышаш), туныктышын темлымыж почеш школысо але ялысе библиотекеште книгаг налын лудын шогышаш;
15 почеламутым наизусть палышаш.

3 класс

-сайын да умылен лудмаш кўкшытышкō шумаш;-тўкнылде лудмашке куснымаш, колыштмо але лудмо текстым умылымо йōн- шамычым палымаш;-шкем ушан- шотан, творческий шўлышан лудшылан шотлымаш;-произведенийсе персонаж але событий нерген каласкалымаш сынан тыгай текстым шке гыч чонен моштымаш, план почешсодержанийжым шке гыч каласкалымаш, шонкалымаш да описаний йōршан повествовательный текстым чонымаш;

-Тунемме почеламутым наизусть каласкалымаш, тунемше, тыгак ача- ава да туныктышо-влак ончыко изирак увертарымаш да ойлымаш шомак дене лекшаш. текстым логический ужаш-влаклан шелшаш, нунылан келшыше вуймутым пуышаш, туныктышын полшыжлан эртерен, произведенийын тун (руд шонымашыжым рашемдаш; персонажын койыш –шоктышыжым вий шутымын аклышаш; герой-влакын сай пашаштлан куаныме, йонылыш корнышко тошкалмыштлан тургыжланыме шижмашым ончыктышаш; текстым туткын эскерен лудшаш, тушто танастарымашым, сылне определенийым, вончештарыме значений дене кучылталтше мутым ончыктышаш; йочалык книга дене шкевуя палыме лийшаш (авторын фамилийжым, книган лумжым шарнышаш), туныктышын темлымыж почеш школысо але ялысе библиотекеште книгаг налын лудын шогышаш;

4 класс

Ен дене мутланыме годым шкем кучен моштышаш, ужын, йодын, саламлен, тау да моло поро мутымат каласен моштышаш.

- текстым тичмаш мут дене сын лудшаш, ик минутлан 75-85 шомакым лудын шуктышаш;
- геройын койыш-шоктышыжым, событийым аклен моштышаш;
- ийготлан келшыше тема почеш каласкалышаш;
- йоча книга дене шке вужа палыме лийшаш (авторын фамилийжым. Книга лумым, суретше-влакшым палышаш), туныктышын темлымыж почеш книга лудшаш;
- 4-6 почеламутым наизусть палышаш.

Программын содержанияж

2 класс

<u>Калык ойпого.</u>	1. Марий калык йомак – влак. Марий писатель – шамычын серыме йомакышт. Марий калык муро ден такмак – влак. Калыкмут, тушто, калык пале ден лудышмут-влак. Марий калык мыскара
<u>Ныл изак-шоляк (кенеж ден шыже)</u>	Кенеж да йоча-влак. Кенеж нерген почеламут ден ойлымаш-влак. Шыже да у тунемме ий. Кугыен-влакын шыжымсе пашашт. Шыжым янлык ден кайык-влакын илышышт. Шыже пуртус экскурсий. Игечын вашталтмыжым, кайык-влакын шокшо вельш чонештымштым эскерымаш.
<u>Шортно пеледыш-шамычлан</u>	Марий писатель ден поэт-влакын йоча-влак нерген серыме сылнымутышт. Мыскара шулышан почеламут ден ойлымаш-влак.
<u>Паша илышым сораствара</u>	Паша, турло профессий нерген почеламут ден ойлымаш-влак. Пашалан полеклыме калыкмут. Йогым койдарыше мыскара.
<u>Поро (дывырге) кумыл шерге</u>	Ваш-ваш келшымаш, икте-весе-лан полшымаш, шкем эплын кучен моштымаш, кугурак-влакым пагалымаш нерген сылнымут. Торжалыкым шылтален ончыктышо почеламут ден ойлымаш-влак.

<u>Марий Эл – шочмо вел</u>	Шочмо кундемлан, пашаче марий калыклан, тудын нимучашдыме порылыкшылан полеклыме почеламут, ойлымаш, повесть ден роман гыч налме ужаш-влак.
<u>Ныл изак-шоляк теле) ден шошо</u>	1. Теле пуртус, йоча-влакын куаныштлан полеклыме почеламут ден ойлымаш-влак. Кугыен-влакын телымсе пашашт. Телым янлык ден кайык-влакын илышышт. Шошо пуртус, кугыен-влакын шошымсо пашашт, вольык, янлык, кайык илышлан полеклалтше сылнымут.
<u>)Марий калык модыш</u>	Мотор пуртусым, ен-влак кокласе кумылзак койышым ончыктышо турло модыш-влак. Турло йоча модыш нерген лудмаш да модын ончыктымаш
<u>Первый марий писатель-влак.</u>	Марий сылнымутын онарже С. Чавайнын, мер пашаен да писатель В. Савин (В.А.Мухинын) да поэт Н.С.Мухинын почеламут ден ойлымашышт.
<u>Внеклассный лудмаш</u>	Внеклассный уроклаште у изданий дене пайдаланаш лиеш. Тыгак урокым «Ямде лий» газетлан, «Кече» журналлан полеклаш кулеш.

Калык ойпого	Калык ойпого. Марий да моло калык-влакын ойлогышт: йомак, муро, тушто, калыкмут, калык пале да мыскара.
Тыге ышташ ок йоро,а тыге лиеш да кулеш.	Тыге ышташ ок йоро, а тыге лиеш да кулеш. Сайым да удам ойыркалаш полшышо сынан почеламут ден ойлымаш-влак. Йоча-влакын тунеммаштыпгг, ваш-ваш келшымапггышгг, пайдале тушка паша ыштымашышт, икте-весеылан полшымаштыпгг сайым да удам ончыктымаш.

Элем пелен.	Элем пелен. Марий Элын илышыж гыч страпице-влак. Марий кундемьга ошкылжо, пашам йбратыше калыкше; лумлб ен-влак нерген почеламут, ойлымаш да статья-влак.
Паша –илыш негыз.	Паша - илыш негыз. Кугыен-влакыш пашашт, турло профессийыгпт, икшыве-влакын вий шутымо пашашке упшымашыптт нерген сылнымут.
Марий калык пайрем –влак.	Пуртус муро. Идалык жап, шочмо пуртус, кундемыштына ашныме вольык да илыше янлык-влак нерген почеламут, ойлымаш, статья-влак.
Пуртус муро.	Пуртус муро. Идалык жап, шочмо пуртус, кундемыштына ашныме вольык да илыше янлык-влак нерген почеламут, ойлымаш, статья-влак.
Пошкудо калык-влак.	Пошкудо калык-влак. Руш, татар, чуваш да башкир калык-влакын сылнымутышт. Нине калык-шамычш писатель ден поэтыштын мурсаскашт. Калык коклаште келшен илымашыш кугу вий улмыжым ончыктымаш.
Аваем ,аваем!	Аваем, аваем. Ныжыл кумылан ава-влак, нунын шке шочшышт верч тыршымыпг да тургыжланымынгт нерген почеламут, ойлымаш ден калыкмут-влак. Ешыште да пашаште тыршыте удырамашлан пблеклыме моктеммут.
Тыныс лийже тунямбалне.	Тыныс лийже тунямбалне. Армий, кугу саргодым фронтыпгго, тыльнпте кальвк-влакыш патырлыкым ончывктымьпиг, кызытсе жапыште тышыслык верч шогымаш нерген сылнымут.
Лумло марий писатель-влак.	Лумло марий писатель-влак. М.Шкетанын, Шабдар Осыпхын, К.Беляевын, М.Казаков ден Осмин Йываныш сылнымут

	аршашыпгг.
--	------------

4 класс

Калык ойпого	Марий калык муро, такмак-влак, лудыш мут, шотлеммут, калык мут, калык пале-влак, тушто-шамыч, калык йомак-влак дене мыскара-влак дене палдарымаш.
Илаш мо вийым пуа? Пуртус, калык, паша.	Шыже да кенеж нерген произведений-влак. Шыжым вольык ден янлыкын, тыгак моло чонанын илышышт. Ен-влакын пашашт. Пуртусым аралымаш. Шыжын сылне тусшым шижаш туныктымаш. Шочмо эл да тудын калыкше дене кугешнымаш шижмашышт кушмаш.
Марий калыкын лумло енже-влак.	С.Г.Чавайн – марий калыкын ик эн йоратыме писательже. И.С.ключников – чапле педагог, тале композитор, марий профессиональный музыкант. Художник да мер пашаен – тиде А.В.Григорьев. Т.Е.Евсеев – чолга этнограф-фольклорист. Сергей Суворов – Совет Союз Герой. Ончыкылык академик Василий Мосоловын надырже.
Марий калыкын родо-тукымжо.	Финн-угор калык-влакын сылнымут погышт. Шандор Петофи- венгр поэт. Финн калык йомак «Пучо», эстон калык йомак дене палдарымаш, мордва калыкын Сурай нерген сказанийже дене палдарымаш. Удмурт поэт, Флор Васильевын «Шиялтыш» луман почеламутшо. Манси калыкын сылнымутшо.

Кумыл шергын шога.	Шум-чон моторлык, порылык, айдемын пашаже, койыш-шоктышыжо да шкем кузе кучен моштымо нерген ойлымаш ден почеламут-влак дене палыме ыштымаш.
Лумло марий писательден поэт-влак.	Н.Лекайнын, В.Юксернын, Йыван Кырлян, Валентин Колумбын, Макс Майнын йоча-влаклан полеклыме произведенийышт.
Руш да моло калыкын тале писательже-влак	А.С.Пушкинын, И.А.Крыловын, А.П.Гайдарын, Н.Н.Носовын йоча-влаклан возымо произведенийышт.
Шыргыжалына мо вара?	Йолагай да Пулагай», «Турня ден мукш» - Упымарийын шыргыжме сылнымутшо. «Унгын урокшо» да т.м. произведенийлаште айдемын уда койыш-шоктышыштым ончыктымаш. С.Г.Чавайнын, В.А.Мухинын, Н.С.Мухинын йоча-влаклан возымо ойлымаш ден почеламутшо-влакше дене палыме ыштымаш.

Тематический планирований 2 класс

<u>Калык ойного .</u>	<u>4 шаг.</u>	<u>1.</u> Марий калык йомак – влак. Марий писатель – шамычын серыме йомакышт. Марий калык муро ден такмак – влак. Калыкмут, тушто, калык пале ден лудышмут-влак. Марий калык мыскара
<u>Ныл изак-шоляк (кенеж ден шыже)</u>	7 шаг.	Кенеж да йоча-влак. Кенеж нерген почеламут ден ойлымаш-влак. Шыже да у тунемме ий. Кугыен-влакын шыжымсе пашашт. Шыжым янлык ден кайык-влакын илышышт. Шыже пуртус экскурсий. Игечын вашталтмыжым, кайык-влакын шокшо велыш чонештымыштым эскерымаш.

<u>Шортно пеледыш-шамычлан</u>	7 шаг.	Марий писатель ден поэт-влакын йоча-влак нерген серыме сылнымутышт. Мыскара шулышан почеламут ден ойлымаш-влак.
<u>Паша илышым сорастара).</u>	10 шаг.	Паша, турло профессий нерген почеламут ден ойлымаш-влак. Пашалан полеклыме калыкмут. Йогым койдарыше мыскара.
<u>Поро (лывырге) кумыл шерге).</u>	7 шаг.	Ваш-ваш келшымаш, икте-весылан полшымаш, шкем эплын кучен моштымаш, кугурак-влакым пагалымаш нерген сылнымут. Торжалыкым шылтален ончыктышо почеламут ден ойлымаш-влак.
<u>Марий Эл – шочмо вел</u>	5 шаг.	Шочмо кундемлан, пашаче марий калыклан, тудын нимучашдыме порылыкшылан полеклыме почеламут, ойлымаш, повесть ден роман гыч налме ужаш-влак.
<u>Ныл изак-шоляк теле8(шагат) ден шошо</u>	<u>7 шаг.</u>	<u>1.</u> Теле пуртус, йоча-влакын куанышлан полеклыме почеламут ден ойлымаш-влак. Кугыен-влакын телымсе пашашт. Телым янлык ден кайык-влакын илышышт. Шошо пуртус, кугыен-влакын шошымсо пашашт, вольык, янлык, кайык илышлан полеклалтше сылнымут.
<u>)Марий калык модыш</u>	3 шаг.	Мотор пуртусым, ен-влак кокласе кумылзак койышым ончыктышо турло модыш-влак. Турло йоча модыш нерген лудмаш да модын ончыктымаш
<u>Первый марий писатель-влак.</u>	3 шаг.	Марий сылнымутын онарже С. Чавайнын, мер пашаен да писатель В. Савин (В.А.Мухинын) да поэт Н.С.Мухинын почеламут ден ойлымашышт.
<u>Внеклассный лудмаш</u>		Внеклассный уроклаште у изданий дене пайдаланаш лиеш. Тыгак урокым «Ямде лий» газетлан, «Кече» журналлан полеклаш кулеш.

Калык ойпого	4 ш.	Калык ойпого. Марий да моло калык-влакын ойлогышт: йомак, муро, тушто, калыкмут, калык
--------------	------	--

		пале да мыскара.
Тыге ышташ ок йоро, а тыге лиеш да кулеш.	4 ш.	Тыге ышташ ок йоро, а тыге лиеш да кулеш. Сайым да удам ойыркалаш полшышо сынан почеламут ден ойлымаш-влак. Йоча-влакын тунеммаштыпгг, ваш-ваш келшымапггыштг, пайдале тушка паша ыштымашышт, икте-весылан полшымаштыпгг сайым да удам ончыктымаш.
Элем пелен.	5 ш.	Элем пелен. Марий Элын илышыж гыч страпице-влак. Марий кундемга ошкылжо, пашам йбратыше калыкше; лумлб ен-влак нерген почеламут, ойлымаш да статья-влак.
Паша –илыш негыз.	4 ш.	Паша - илыш негыз. Кугыен-влакыш пашашт, турло профессийыггг, икшыве-влакын вий шутымо пашашке упшымашыпгг нерген сылнымут.
Марий калык пайрем – влак.	2 ш.	Пуртус муро. Идалык жап, шочмо пуртус, кундемыштына ашныме вольык да илыше янлык-влак нерген почеламут, ойлымаш, статья-влак.
Пуртус муро.	4 ш.	Пуртус муро. Идалык жап, шочмо пуртус, кундемыштына ашныме вольык да илыше янлык-влак нерген почеламут, ойлымаш, статья-влак.
Пошкудо калык-влак.	4 ш.	Пошкудо калык-влак. Руш, татар, чуваш да башкир калык-влакын сылнымутышт. Нине калык-шамычыш писатель ден поэтыштын мурсаскашт. Калык коклаште келшен илымашыш кугу вий улмыжым ончыктымаш.
Аваем ,аваем!	3 ш.	Аваем, аваем. Ныжыл кумылан ава-влак, нунын шке шочшышт верч тыршымыпгг да тургыжланымынгг нерген почеламут, ойлымаш ден калыкмут-влак. Ешыште да пашаште тыршыте удырамашлан пблеклыме моктеммут.
Тыныс лийже тунямбалне.	3 ш.	Тыныс лийже тунямбалне. Армий, кугу саргодым фронтыпгг, тыльнпте калык-влакыш патырлыкым ончывктымьпиг, кызытсе жапыште тышыслык верч шогымаш нерген сылнымут.
Лумло марий писатель-влак.	4 ш.	Лумло марий писатель-влак. М.Шкетанын, Шабдар Осыпхын, К.Беляевын, М.Казаков ден Осмин Йываныш сылнымут аршашыпгг.

--	--	--

4 класс

Калык ойпого	4 ш.	Марий калык муро, такмак-влак, лудыш мут, шотлеммут, калык мут, калык пале-влак, тушто-шамыч, калык йомак-влак дене мыскара-влак дене палдарымаш.
Илаш мо вийым пуа? Пуртус, калык, паша.	4ш.	Шыже да кенеж нерген произведений-влак. Шыжым вольык ден янлыкын, тыгак моло чонанын илышышт. Ен-влакын пашашт. Пуртусым аралымаш. Шыжын сылне тусшым шижаш туныктымаш. Шочмо эл да тудын калыкше дене кугешнымаш шижмашышт кушмаш.
Марий калыкын лумло енже-влак.	6 ш.	С.Г.Чавайн – марий калыкын ик эн йоратыме писательже. И.С.ключников – чапле педагог, тале композитор, марий профессиональный музыкант. Художник да мер пашаен – тиде А.В.Григорьев. Т.Е.Евсеев – чолга этнограф-фольклорист. Сергей Суворов – Совет Союз Герой. Ончыкылык академик Василий Мосоловын надырже.

Марий калыкын родо-тукымжо.	4 ш.	Финн-угор калык-влакын сылнымут погышт. Шандор Петофи- венгр поэт. Финн калык йомак «Пучо», эстон калык йомак дене палдарымаш, мордва калыкын Сурай нерген сказанийже дене палдарымаш. Удмурт поэт, Флор Васильевын «Шиялтыш» луман почеламутшо. Манси калыкын сылнымутшо.
Кумыл шергын шога.	2 ш.	Шум-чон моторлык, порылык, айдемын пашаже, койыш-шоктышыжо да шкем кузе кучен моштымо нерген ойлымаш ден почеламут-влак дене палыме ыштымаш.
Лумло марий писательден поэт-влак.	6 ш.	Н.Лекайнын, В.Юксернын, Йыван Кырлян, Валентин Колумбын, Макс Майнын йоча-влаклан полеклыме произведенийышт.
Руш да моло калыкын тале писательже-влак	6 ш.	А.С.Пушкинын, И.А.Крыловын, А.П.Гайдарын, Н.Н.Носовын йоча-влаклан возымо произведенийышт.
Шыргыжалына мо вара?	3 ш.	Йолагай да Пулагай», «Турня ден мукш» - Упымарийын шыргыжме сылнымутшо. «Унгын урокшо» да т.м. произведенийлаште айдемын уда койыш-шоктышыштым ончыктымаш. С.Г.Чавайнын, В.А.Мухинын, Н.С.Мухинын йоча-влаклан возымо ойлымаш ден почеламутшо-влакше дене палыме ыштымаш.